

נספח לראש השנה

אברהם יהושע השל הפליאה הנשגבת של החיים

"אחד הדברים שהמסורת הדתית אוצרת בקרבה למעננו היא מורשת של פליאה. הדרך הבדוקה לדכא את יכולותינו להבין את משמעות האלוהים ואת חשיבות עבודתנו היא לראות את הדברים כמובנים מאליהם. האדישות כלפי הפליאה הנשגבת של החיים היא שורשו של החטא."

מתוך: הרעיון הציוני לגוניו: פרקים בתולדות המחשבה הלאומית היהודית מאת שלמה אבינרי. תל-אביב: עם עובד. עמ' 742-752.

מדוע "האדישות כלפי הפליאה היא שורשו של כל חטא"?
כיצד המסורת היהודית מאפשרת לנו לראות את הדברים לא כמובנים מאליהם? האם קיומה של ישראל הינה פלא עבורכם? למה כן? למה לא? האם זה משנה?

מה בין דבריה של יונה וולך לבין הרהוריו של האדם הפרטי ערב ראש השנה?

גלה אותו
התחל מהתחלה
הבט על תיך
פעל שעור רע
על מה שהיה
פעל ענש
הרקקה
עמידה בפנה
נוקאאויט בכבוב הראשון
תשן פאחד שהבריא
פאחד שחלה.

החיים שיש לך
החיים שיש לך
הם החיים שחייך
הבט אחורה בהבנה
מצא את נקדת הבראשית
הבריאה
ברא את עצמך
זה העולם הטוב ביותר
החיד
שמוכל לברא
כל זה מצוי בתוךך

מתוך: מופע, הקיבוץ המאוחד: 1985. עמ' 32

יעדי הציונות בשעה זו דוד בן גוריון

"הציונות כרעיון וחזון היא עתיקת יומין כישראל סבא עצמו. הציונות כתנועה וכמפעל היא חדשה, בת שלושת הדורות האחרונים, ומהווה מפנה חדש בהיסטוריה של העם היהודי, במחשבתו והליכותיו. זהו מפנה ברצון העם לעצב את גורלו בעצם ידו ולבצע את דבר גאולתו במאמץ מושכל ותכליתי.

החזון הציוני קבוע ועומד ללא שינוי, בגלל ההיסטוריה היהודית. אולם הציונות המבצעת משתנה ומתחלפת, והיא תלויה בנסיבות זמן ומקום. גורמי ההגשמה הציונית, הצרכים שהציונות נתבעת לספק, המכשולים העומדים על דרכה, והכוחות שעליהם היא נשענת – נעוצים בהווה היהודית, הארצישראלית והעולמית, המתחדשת לבקרים. תקופתנו היא רבת תמורות, והשעה היא שעת מלחמת-עולם, והציונות בשעה זו שונה בתכלית מהציונות שהיתה עד היום. "

מתוך "במערכה" כרך רביעי

האם דבריו של בן גוריון שנכתבו בשנת 1942 נכונים גם היום? מהי "הציונות בשעה זו" ובמה היא שונה מ"הציונות שהייתה עד היום"?

ראשית חדשה יעקב חזן

"...הציונות הסוציאליסטית והחלוצית ראתה בעליה רק את שלבה הראשון של ההגשמה הציונית. ברור היה שאם בכך תסתיים המהפכה הציונית – אין לציונות עתיד. ארץ ישראל תהפוך לגולה מקובצת. שלבה השני והמכריע של ההגשמה הציונית היה שינוי מהותי של כל מבנהו החברתי והכלכלי של עמנו וחיידוש כל עולמנו המוסרי והתרבותי. המשימה נראתה כולה כנתונה בידינו. "אם תרצו, אין זו אגדה". ואנו רצינו והגשמנו. לא הייתה זאת בעינינו אוטופיה. ומי יודע האם היה בנו הכוח להתחיל המצעד זה אילו ראינו אז את כל הדרך אשר לפנינו. התמימות – תמימות האמונה – היא אם כל המעשים הגדולים."

מתוך 'המהפכה הציונית'

מה פירוש "תמימות האמונה – היא אם כל המעשים הגדולים"?
האם יתכן שחסרה לנו היום "תמימות האמונה"? מדוע?
מה ניתן לעשות כדי לא לראות בחלומותינו אוטופיה בלתי מושגת?

הציונות כמהפכה מתמדת שלמה אבינרי

"מכאן הצורך להבין כי המהפכה הציונית לא נסתיימה. היא לא נסתיימה עם הקמת המדינה, ולא עם נצחון במלחמה זו או אחרת, היא לא נסתיימה ולא תסתיים אפילו עם השגתו של שלום מלא עם כל מדינות ערב. כי המהפכה הציונית היא ביסודו של דבר מהפכה מתמדת: מהפכה נגד הכוחות ההיסטוריים החזקים וכבדי המשקל, שבחלקם לפחות מצויים בעם היהודי ננימה, שהפכו את העם היהודי מעם הנושא את עצמו מבחינה כלכלית-חברתית ונושא באחריות לגורלו, לעדה החיה בשור ליהם של קיבוצים זרים, וניזונה לעתים, מהם. הציונות היא מהפכה נגד הסטיכיה של החיים היהודיים הדוחפת קיבוצים יהודיים רחבים - דוקא בגלל כושר העשיה שסיגל לעצמו העם היהודי בתפוצותיו ובתלמותיו - לחפש לעצמם פרנסות טובות וקלות יחסית במקום הצורך להתמודד עם בנייתה של חברה לאומית, שמשמעותה היא נשיאה בנטל הכלל ולא רק דאגה לפרט. הציונות היא מהפכה נגד מגמות אלה בעם היהודי, מגמות שמשמעותן היא כי היהודיים ידעו להסתדר כיחידים גם במצוקות גגולה, וגם בהיעדר קיום ממלכתי. הציונות היא הנסיון להחזיר את ההגמוניה בעם היהודי ליסודות הפומביים, הציבוריים, החרתיים והלאומיים, על חשבון היסודות של הנוחות האישיה, הרווחה הבורגנית והחיים הטובים של היחיד. לכן, ארץ ישראל נקנית ביסורים, לכן המהפכה הציונית, היא בהכרח גם מהפכה חברתית מרחיקת לכת, לכן הציונות היא ההפכה נגד ההיסטוריה היהודית. לכן, כלכלת שוק ליברלית, שפירושה פריקת האחריות מצדו של הפרט כלפי הכלל, משמעותה היא להחזיר את הגלות לארץ ישראל, ולכן אין תקומה לציונות אם לא תהיה מהפכת תדיר את אורחות החיים היהודיים המבקשים תמיד להתקרב ולהתגבש תוך כדי התאמה למציאות ולא תוך השתלטות עליה. לכן תהווה מדינת ישראל לאורך ימים את מרכזו של העם היהודי בתפוצותיו רק אם תהיה שונה ורדיקלית וקיצונית מתפוצות אלו עצמן. זו משמעותה של המהפכה הציונית, ולכן לא תגיע לעולם לקצה. כי מהפכות שנסתיימו מתחילות להיות שייכות לממלכת העבר;

לכן חייב כל מי שרואה עתיד למהפכה הציונית לזכור, כי זו מצויה רק בתחילתה - ומבחינה המתמיד יהא באיזו מידה תשחרר את עם ישראל מאותן נטיות הסטוריות שריתקוהו בעבר אל הגלות. מבחינה זו אמת היסטורית עמוקה במימרה כי הגלות נמשכת מן השכחה, ובזכירה סוד הגאולה. בתוך: הרעיון הציוני לגנויו: פרקים בתולדות המחשבה הלאומית היהודית

מדוע, לתפיסתו של אבינרי, בזכרון הגלות טמון סוד הגאולה? מדוע לתפיסתו "המהפכה הציונית היא ביסודו של דבר מהפכה מתמדת"? ומדוע אסור שתהיה שייכת ל"ממלכת העבר"?

